

ISKOLAPÉLDÁK

MIGRÁNS GYEREKEK OKTATÁSA HAZÁNKBAN

KALLAI GABRIELLA – VADÁSZ VIOLA
OKTATÁSKUTATÓ ÉS FEJLESZTŐ INTÉZET

KALLAI.GABRIELLA@OFI.HU
VADASZ.VIOLA@OFI.HU

ORSZÁGOS NEVELÉSTUDOMÁNYI KONFERENCIA
DEBRECEN, 2014. NOVEMBER 6-8.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A kutatás célja

A Magyarországon tartózkodó külföldi gyermekek és tanulók hazai nevelési rendszerbe való beilleszkedési folyamatának vizsgálata, különös tekintettel az általános és középiskolák gyakorlatára.

Tevékenységek:

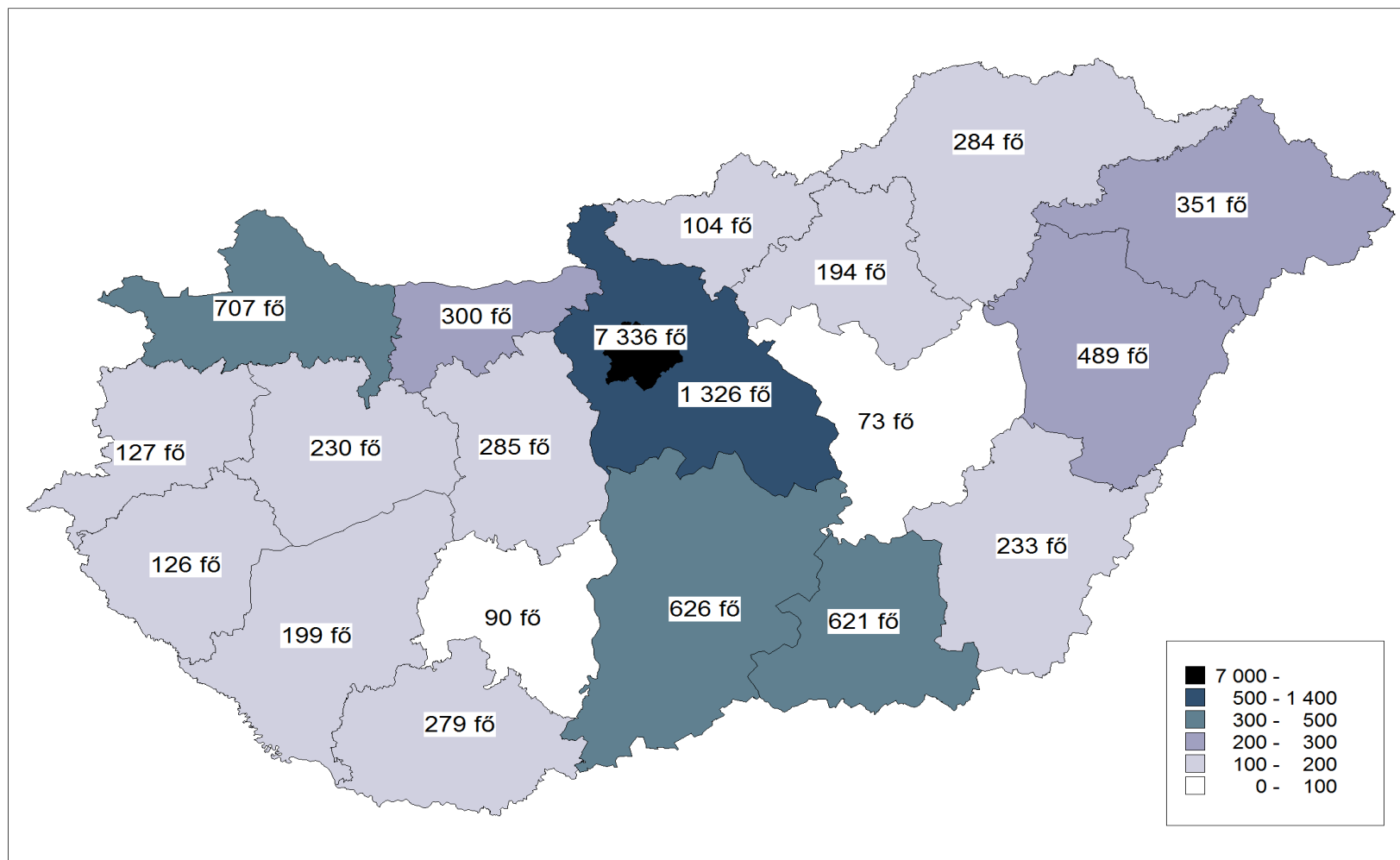
- adatbázisok létrehozása és elemzése (KIRstat)
- empirikus kutatások lebonyolítása
- kutatási jelentések készítése
- policy javaslatok készítése

Eszközök: esettanulmányok (interjúk, megfigyelések alapján)

Témák, amelyekben az empirikus vizsgálatok készültek:

- az oktatási nyelv és az anyanyelv eltérésének problémái és áthidalása
- a tanulássegítés formái
- a beilleszkedés folyamatának feltárása

Migráns tanulók eloszlása megyék szerint

Forrás: Köznevelés-statisztikai adatgyűjtés, 2013/2014 (2013. október 1-jei állapot)

Iskola(i) példák - képzéstípusok

Iskola 1. Budapest	Iskola 2. Budapest	Iskola 3. Megyeszékhely	Iskola 4. Megyeszékhely	Iskola 5. Megyeszékhely és város (b.á.)
gimnázium szakiskola szakközépiskola + felnőttek általános iskolája	általános iskola (migránsok csak ebben tanulnak) szakiskola szakközépiskola <u>Spec.:</u> magyar-angol kéttannyelvű iskola	általános iskola	2 program működése a befogadó állomás területén: 1) a befogadó állomás felzárkóztató iskolája program (2012–2014) 2) tanoda program a tanulásra és a felzárkózásra a migráns gyermekek számára (2013- tól)	általános iskola (nem a befogadó állomás területén működik) – megyeszékhelyen <u>Spec.:</u> sajátos nevelési igényű és mozgáskorlátozott gyerekek oktatása

Migráns tanulók fogadásának kezdete

Iskola 1. Budapest	Iskola 2. Budapest	Iskola 3. Megyeszékhely	Iskola 4. Megyeszékhely	Iskola 5. Megyeszékhely és város (b.á.)
2008/2009	1995/1996	1998	2013 2014	2013

Létszám adatok

Iskola 1. Budapest	Iskola 2. Budapest	Iskola 3. Megyeszékhely	Iskola 4. Megyeszékhely	Iskola 5. Megyeszékhely és város (b.á.)
Nappali előkészítő tagozat: 30 fő	Általános iskola: 20 fő	Általános iskola: 72 fő	Változó	2013. szeptember: 10 fő
Integrált osztályban: 40 fő	(2014/2015)	(2013/2014)		2014. március-április: 7 fő
Esti tagozat: 10 fő				
Felnőttek: 33 fő (2014/2015)				

Migráns tanulók származási országai

Iskola 1. Budapest	Iskola 2. Budapest	Iskola 3. Megyeszékhely	Iskola 4. Megyeszékhely	Iskola 5. Megyeszékhely és város (b.á.)
Szíria, Afganisztán, Kína, Szomália, Irán, Románia, Banglades, Algéria, Kenya, Marokkó, Tanzánia, Mauritius, Korea, Vietnám, Franciaország, Palesztina, Fülöp- szigetek, Ausztrália, Irak	Szíria, Jemen, Irán, Irak, Palesztina, Kamerun, Vietnám, Kína, Örményország, Bulgária, Ukrajna + kettős állampolgárok (USA, Kanada, Nagy-Britannia)	Koszovó, Pakisztán, Afganisztán, Kuba, Szíria, Szerbia, afrikai országok	Koszovó, Pakisztán, Afganisztán, Ukrajna	Koszovó, Szudán, Afganisztán, Szíria

Magyar mint idegen nyelv oktatása

Iskola 1. Budapest	Iskola 2. Budapest	Iskola 3. Megyeszékhely	Iskola 4. Megyeszékhely	Iskola 5. Megyeszékhely és város (b.á.)
<p>Magyar mint idegen nyelv nappali előkészítő képzés (1, max. 2 év)</p> <p><u>Pedagógusok:</u> Magyar mint idegen nyelv tanárok + felzárkóztató oktatás</p>	<p>Integrált nevelés</p> <p>Együtthaladó program + Saját tananyag (MID tantárgyorientált segédlet magyar, környezet, matematika tantárgyakhoz)</p> <p><u>Pedagógusok:</u> Magyar mint idegen nyelv tanár + nyelvtanárok, anyanyelvi (pedagógiai) asszisztensek, logopédus, fejlesztő pedagógus</p>	<p>Nyelvi előkészítő osztály</p> <p><u>Pedagógusok:</u> Nincs magyar mint idegen nyelv szakos tanár</p> <p>Tanító és magyar szakos tanárnő foglalkoznak a gyerekekkel</p>	<p>Tanoda program, felzárkóztatás</p> <p><u>Pedagógusok:</u> Iskola: egy tanítónő, egy pedagógusi végzettségű mentor és egy gyógypedagógiai asszisztens</p> <p>Tanoda: egy pályakezdő szociális munkás és egy pszichológus működteti, tolmács nincs</p>	<p>Inkább csak nyelvi előkészítés</p> <p><u>Pedagógusok:</u> Nincs magyar mint idegen nyelv szakos tanár</p> <p>Tanító foglalkozik a gyerekekkel</p>

Interkulturális Pedagógiai Program, szemlélet

Iskola 1. Budapest	Iskola 2. Budapest	Iskola 3. Megyeszékhely	Iskola 4. Megyeszékhely	Iskola 5. Megyeszékhely és város (b.á.)
<p>Pedagógiai programba ágyazva</p> <p>Az iskola fő feladatai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ első körös integráció ▪ magyar mint idegen nyelv tanítása <p>Hangsúly: Toleranciára nevelés Nytott kapuk</p>	<p>Pedagógiai programba ágyazva</p> <p>Az iskola feladatai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ magyar mint idegen nyelv tanítása ▪ másság elfogadtatása ▪ felzárkóztatás ▪ esélyegyenlőség biztosítása 	<p>Zsolnay-féle Értékközvetítő és Képességfejlesztő Program</p> <p>Alapfeladat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ migráns gyerekek oktatása <p>Az iskola Tehetségpont is</p>	<p>Iskola: nem volt részletes pedagógiai program („Tábori iskola”)</p> <p>Tanoda: fókuszban a tanulással, viselkedéssel, figyelemmel kapcsolatos problémák megelőzése, a tehetségfejlesztés, felzárkóztatás</p>	<p>Az interkulturális oktatás a tantervben és a pedagógiai programban egyelőre nem jelenik meg</p>

Inter/multikulturális szemlélet megjelenése az iskolákban

- Tematikus (multikulturális) napok
- Multikulturális fesztivál
- Saját előadások az órákon (ország, kultúra bemutatása)
- Szaktárgyba épített tudásátadás – földrajz, történelem
- Tanórán kívüli foglalkozások magyar és migráns gyerekeknek közösen
- Öltözet engedélyezése
- Imaszoba kialakítása, pénteki imákon részvételi lehetőség
- Saját ünnepeken való részvétel engedélyezése
- Mentorprogram beindítása: szülők – iskola – civil szervezetek (pl. Agora) közötti együttműködés megerősítése
- Szakácskönyv összeállítása
- Folyosókon kiállítás, saját készítésű rajzok, fotók megjelenítése
- Érzékenyítő programok (iskola egészére vonatkozóan: szülők, pedagógusok, gyerekek
 - civil szervezetek szerepe jelentős!)
- Tanároknak tréningek, továbbképzések (Menedék Egyesület, Artemisszió Alapítvány) – de nem elegendő + a diákoknak is kellenének érzékenyítő foglalkozások
- Közös munka a Miskolci Egyetemmel (Együtthaladó program – migráns gyermekek az iskolában című projekt)
- Konferenciák szervezése, bemutató órák biztosítása; hírlevelek
- „Jó gyakorlatok” adaptációs tanulmány/útmutató készítése

Problémák, nehézségek 1.

- Nincsenek speciális rendelkezések, törvényi szabályozások és kidolgozott egységes módszerek a migráns gyerekek szintfelmérésére és osztályba helyezésére – helyi kísérletek vannak
- Hiányzik a szabályozás osztálylétszámok kialakítására, a szakemberekre, azok képzésére vagy a tananyagokra vonatkozólag – magyar mint idegen nyelv szakos tanárok és tananyagok, taneszközök hiánya
- A KLIK megléte óta az iskolák vezetői nem jutnak hozzá és nem tudnak semmit az addig megkapott kiegészítő normatív támogatásról
- Az iskolán kívüli és azt támogató programok (pl. tanoda) kizárólag pályázatokból finanszírozottak
- A projektek ciklikussága és az európai uniós pályázati támogatások elvárásai nem alkalmasak arra, hogy a helyi viszonyoknak megfelelően lehessen működtetni egy projektet
- Nem megfelelőek, sokszor nem összeegyeztetettek, hibásak és hiányosak a diákokról nyilvántartott személyes adatok
- A menekülttáborokban élő tanköteles gyerekek pontos létszámával sincsenek tisztában az iskolák
- Probléma, hogy a befogadó állomáson tartózkodó, de első alkalommal menedékjogi kérelmet nem benyújtó szülők gyerekei nem jogosultak a közoktatásra

Problémák, nehézségek 2.

- Kevés iskola vállalja magára a menekültek oktatását, sok iskola elzárkózik előle
- A gyerek előzetes és jelenlegi tanulmányaival kapcsolatos adatok és információk vákuumba kerülnek, nincs információáramlás, esetátadás
- Találunk olyan menekültekkel foglalkozó iskolát Magyarországon, ahol a lecsökkentett tanulmányi idő, az eltolt órarend miatti szegregáció, és a menekült gyerekek kiszorítása az étkeztetésből távol tartja őket az iskola mindennapi életétől
- A menekültstátuszú gyerekek iskolai érkezésének és távozásának megszervezése nem pedagógiai megfontolás függvénye, hanem buszjáratokhoz igazodik
- A létszámadatok napról napra változnak – kiszámíthatatlanság
- Kulturális jellegű problémák – egyedi kezelési módok
- A legtöbb esetben szinte semmi kapcsolata nincs az iskolának a szülőkkel – okok: nyelvtudás, idő, érdeklődés hiánya, eltérő módon szocializálódás az iskolával való viszonyban, más jellegű tudás, iskolakép
- Jó gyakorlatok: kínai–vietnami–angol szótár a legfontosabb bemutatkozó mondatokról; nagyobb gyerekek tolmácsolnak az iskola és a szülők között

Összefoglalás

- Civil szervezetek jelentős szerepvállalása
- Kevés iskola vállalja magára a migránsok, menekültek oktatását – akik igen: jó gyakorlatok helyszínei, migráns téma élharcosai
- Különböző pályázati projektek segítenek áthidalni a napi nehézségeket (tolmács, szülők bevonása, segítő személyzet biztosítása) – nehéz iskolai szinten megvalósítani
- További tananyagfejlesztésre, képzésekre lenne szükség a lassan terjedő jó kezdeményezések mellett
- További érzékenyítésre és felzárkóztató segítségre lenne szükség
- Továbbhaladás nehézségei – a csak magyar nyelven írható felvételi megnehezíti a továbbtanulást (finom árnyalatok, szöveges feladatok) – tankötelezettség korhatárának leszállítása miatti kiesés veszélye

Felhasznált irodalom

- Népmozgalom 2013, Statisztikai Tükör 2014/28 Központi statisztikai Hivatal
- Népmozgalom 2012, Statisztikai Tükör 2013/30 Központi statisztikai Hivatal
- Harmatiné Olajos Tímea Migráns gyerekek a magyar közoktatásban, avagy az inklúzió paradoxonai. In: Eltérő bánásmódot igénylő gyerekek a magyar közoktatásban. Neveléstudományi Egyesület Budapest 2010.
- Bukus Beatrix: A migráns háttérű tanulók körére vonatkozó fogalmak és az adatgyűjtés összefüggésrendszere. Iskolakultúra 2011/1.
- OKM Oktatási Évkönyv 206/2007,
- Oktatási Évkönyv 2011/2012 és
- KIR – STAT
- Köznevelés-statisztika 2013/2014 (2013. október 1-jei állapot) alapján
- „A migráns gyerekek integrálása érdekében hozott intézkedések az európai közoktatási rendszerekben” c. nemzeti jelentés (2003)
- Study on education support for newly arrived migrant children; Public Policy and Management Institute
- L'integration scolaire des enfants immigrants en Europe, Eurydice, 2004
- Green Paper: Migration and Mobility: challenges and opportunities for EU education system. Brussels, 3.7.2008.COM(2208) 423 final.
- PISA 2012 Results: Excellence through Equity – Giving every student the change to succeed, volume II, p330
- Tusa Cecília: A multikulturális nevelés létjogosultsága és szükségessége az Európai Unióban
<http://www.ofi.hu/tudastar/multikulturalis-neveles>
- Vámos Ágnes: Migránsok iskolái, in: Educatio 2011/2, pp. 194-207.
- Gordon Győri János: Tanárok interkulturális nézetei és azok hatása az osztálytermi munkára: elméleti és kutatási megfontolások, , in: Gordon Győri János (szerk.): Tanárok interkulturális nézetei és azok hatása az osztálytermi munkára – a multikulturális szemlélet elméleti alapjai és történeti vonatkozásai az oktatásban, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2014. pp7-20
- Boreczky Ágnes: Multikulturalizmus –multikulturális pedagógia, , in: Gordon Győri János (szerk.): Tanárok interkulturális nézetei és azok hatása az osztálytermi munkára – a multikulturális szemlélet elméleti alapjai és történeti vonatkozásai az oktatásban, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2014. pp.21-36
- Cs. Czachesz Erzsébet: Az interkulturális pedagógia témái és alakulása Európában, in: Gordon Győri János (szerk.): Tanárok interkulturális nézetei és azok hatása az osztálytermi munkára – a multikulturális szemlélet elméleti alapjai és történeti vonatkozásai az oktatásban, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2014. pp37-44

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

www.ofi.hu

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE